

TEM 19.5.2023

Sanktioiden käyttö kotoutumisen edistämisessä

Kotoutumislain mukaan maahanmuuttaja on velvollinen osallistumaan kotoutumissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen, toteuttamaan hänen kanssaan laadittua suunnitelmaa sekä hakeutumaan ja osallistumaan säännöllisesti suunnitelmaan sisältyvään suomen tai ruotsin kielen opetukseen ja muihin suunnitelmassa sovittuihin toimenpiteisiin ja palveluihin.

Jos maahanmuuttaja kieltäytyy ilman pätevää syytä kotoutumissuunnitelman laatimisesta, sen tarkistamisesta tai osallistumasta kotoutumissuunnitelmassa yksilöidysti sovittuun toimenpiteeseen, hänen oikeuttaan työttömyysetuuteen voidaan rajoittaa siten kuin työttömyysturvalaissa säädetään tai toimeentulotukea alentaa siten kuin toimeentulotuesta annetussa laissa säädetään.

Työttömyysetuuden rajoittaminen

Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilastosta on mahdollista tarkastella ulkomaan kansalaisille annettuja työvoimapolitiittisia lausuntoja ja niiden määrää. Työnvälitystilastosta ei näe kuitenkaan nimenomaisesti kotoutuja-asiakkaille annettuja lausuntoja.

Työnvälitystilaston kaikki myönnetty työvoimapolitiittiset lausunnot vuonna 2021. Samalle henkilölle on voitu myöntää useampi lausunto.

LAUSUNNOT YHTEENSÄ	Suomalaiset	Ulkomaalaiset (su- luissa henkilöä)
W1 Karenssi vähintään 15 pv, ei tullut suunnitelman laatimiseen	0,13 %	0,09 % (660)
W2 Karenssi vähintään 30 pv, kieltäytyi suunnitelman laatimisesta	0,04 %	0,02 % (46)
W3 Karenssi vähintään 60 pv, laiminlöi toteuttaa suunnitelmaa	0,18 %	0,13 % (212)
W4 Karenssi 60 pv, kieltäytyi palvelusta	0,13 %	0,35 % (212)
W5 Karenssi 60 pv, keskeytti palvelun	0,19 %	0,54 % (1 634)
KARENSSIT YHTEENSÄ	0,66 %	1,12 % (3 673)

Toimeentulotuen alentaminen

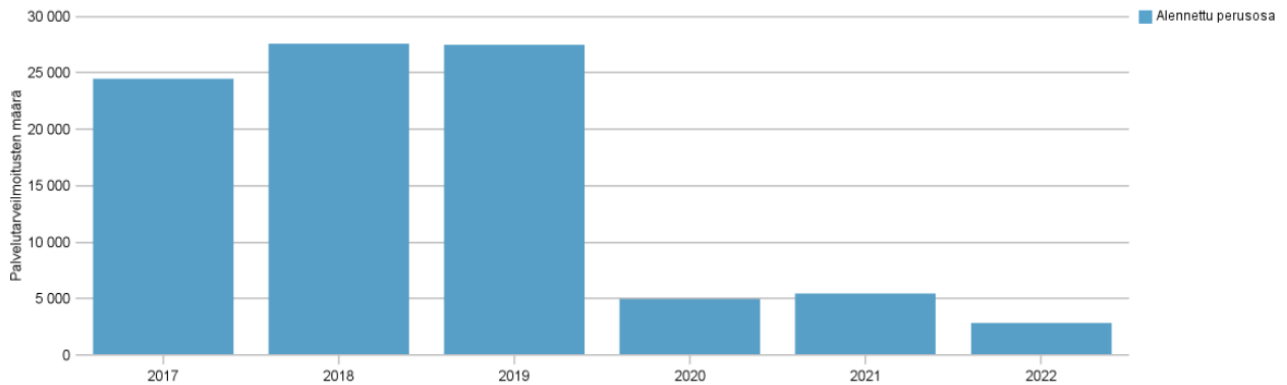
Valtaosa kotoutuja-asiakkaista on työnhakijoina. Työvoiman ulkopuolella olevilla kotoutuja-asiakkailla voi olla ensisijaisena etuutena esimerkiksi vanhempainpäiväraha, lasten kotihoidon tuki, sairaspäiväraha. Kelan toimeentulotuen etuosahjeen mukaan perustoimeentulotukea saavaa vanhempaa, joka hoitaa alle kouluikäistä lastaan kotona, ei velvoiteta ilmoittautumaan työnhakijaksi. Ohje perustuu toimeentulotukilain 2 a §:ään ja sen esitöihin eikä ole maahanmuuttajaspesifi.

Muilla kuin työnhakijana olevilla maahanmuuttaja-aikuisilla ei ole velvollisuutta osallistua kotoutumista edistäviin palveluihin maahanmuuton jälkeen. Työvoiman ulkopuolella olevia ovat esimerkiksi opiskelijat, eläkeläiset ja kotihoidon tuella lasta kotona hoitavat vanhemmat, usein naiset. Jos kotihoidon tukea saava henkilö ei hakeudu kotoutumispalveluiden piiriin tai osallistu kotoutumissuunnitelmassa hänelle sovittuun toimintaan, siitä ei seuraa etuuden leikkausta tai menetystä. Kotihoidontukea saavien vanhempien velvollisuutta osallistua kotoutumispalveluihin on selvitetty. STM toteasi kotoutumislain valmistelun yhteydessä velvoittavuuden lisäämisen olevan ongelmallista suhteessa kotihoidon tuen tarkoitukseen, joka on hoitaa lasta kotona kunnallisen varhaiskasvatuksen sijaan.

Kelan mukaan toimeentulotuen perusosan alentaminen ei ole ollut vuoden 2020 koronakevään jälkeen täysimääräisesti käytössä. Vuoden 2023 lainmuutoksen myötä perusosan alentamisen säädöspohja on muuttunut. Muutos huomioiden Kela palaa perusosan alentamisessa normaaliin menettelyyn vuoden 2023 aikana.

Kelasta kuntiin lähetettyjen ilmoitusten ja toimeentulotuen hakemusten lukumäärä ilmoitustyyppin mukaan

Tilastointijakso: 2022, 2021, 2020, 2019, 2018, 2017

Alla olevista tilastoista on nähtävillä, kuinka monen asiakkaan perusosaa on alennettu (varsinaiset saajat vrt. yllä kuntiin lähteneet ilmoitukset), kun asiakas ei ole ilmoittautunut työttömäksi työnhakijaksi.

Saajat 18–64-vuotiaat

Saajien lukumäärä	20 prosentin alennus	40 prosentin alennus
2017	11 020	1 007
2018	13 785	2 661
2019	11 706	2 923
2020	3 217	1 058
2021	4 259	43
2022	2 883	1
2023	28	1

Keskimäärin asiakkaille maksettu perustoimeentulotuki vuonna 2019 oli **292,70 euroa**. Niille joiden perustoimeentulotukea oli **alennettu 20 prosenttia**, keskimääräinen maksettu tuki oli **534,00 euroa** ja niille joille alennus oli **40 prosenttia**, maksettiin keskimäärin **431,20 euroa** perustoimeentulotukea. Eron voidaan arvioida johtuvan pitkälti siitä, että henkilöiltä, joiden perusosaa on alennettu, puuttuu maksusta ensisijainen etuus.